

DOI 10.31558/2307-2318.2021.4.17

УДК 339.5

JEL: F01, F14

Ішук Ю.А.,

доктор філософії,

Донецький національний університет імені Василя Стуса

yu.ishuk@donnu.edu.ua

ORCID: 0000-0002-4187-7816

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ГЛОБАЛЬНОГО РИНКУ ТОВАРІВ

У статті розглянуто фактори, які сприятимуть подальшому приросту та зростанню світової торгівлі. Досліджено регіональну структуру світового ринку товарів. Висвітлено рейтинг десяти найбільш залежних від імпорту країн і десяти найбільш залежних від експорту країн. Виявлено групи товарів, які склали найбільшу частку експорту. Досліджено експорт промислових товарів світових країн лідерів. Проаналізовано динаміку світового імпорту та експорту товарів. Зокрема, для визначення закономірностей змін розвитку у часі використано ряди динаміки, а також для порівняння відносної швидкості чи уповільнення динамічних рядів застосовано аналітичний показник коефіцієнту уповільнення (прискорення). Визначено основні тригери, які впливають на скорочення обсягів світового імпорту та експорту товарів.

Ключові слова: світовий ринок товарів, експорт, імпорт, групи товарів, динаміка зовнішньої торгівлі товарами.

Рис. - 3, Табл. - 3, Літ. – 10

Постановка проблеми. Глобальна економіка об'єднує економічну діяльність більше 200 національних господарств, які обробляють, виробляють та споживають продукцію у світі. Країни в сучасній глобальній економічній системі обмінюються не тільки кінцевими продуктами, а й проміжними ресурсами, що в свою чергу створює складну мережу економічних взаємодій, які охоплюють весь світ. Характерна особливість світової торгівлі сьогодні – є існування двосторонніх відносин, тобто більшість країн, які експортують товари в будь-яку країну, також імпортує товари з тієї ж країни [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам формування та функціонування міжнародних товарних ринків присвячені праці багатьох зарубіжних і вітчизняних вчених: В. Адамик, А. Гіллман, І. Дюмулен, М. Іващенко, Д. Лук'яненко, Ю. Макогон, Т. Орехова, І. Пузанов та інші.

Метою дослідження є аналіз динаміки світового імпорту та експорту товарів та виокремлення основних тригерів, які впливають на динаміку її обсягів.

Виклад основного матеріалу. Приріст світової торгівлі в середньому становив близько 10 % у 2018 році. За останні 10 років світова торгівля та ВВП зростали в тандемі, обидва зросли на 26 % з 2008 року. Незважаючи на те, що частина такого зростання спричинена глобальним зростанням обсягів виробництва та інвестицій, одним із визначальних факторів такого сильного відскоку став невдалий показник торгівлі у 2015 та 2016 роках. Ще одним важливим фактором, що сприяв зростанню вартості світової торгівлі – це відновлення цін на товари. Очікується, що ці фактори не

сприятимуть подальшому зростанню торгівлі, оскільки навряд чи глобальний обсяг виробництва істотно збільшиться, а ціни на сировину мають тенденцію стабілізуватися або навіть знизяться в найближчі кілька років. Світова торгівля товарами в 2018 році зросла на 3,0 відсотка, трохи перевищивши ВВП, це значно нижче за 4,6% приріст, зафіксований у 2017 році, це пояснюється зростаючою напругою у торгівлі та історично високим рівнем торговельних обмежень.

Закономірність зростання світової торгівлі 2017 та 2018 років не обмежувалась лише основними економіками, але також була схожа для країн, що розвиваються. Приріст торгівлі країн, що розвиваються, зріс з мінусових 15 % у 2015 році до приблизно 15 % до 2018 року. Країни, що розвиваються, експортували загалом 8,779 млрд дол. США, з них 193 млрд дол. США – з найменш розвинених країн. Так за останнє десятиліття присутність країн, що розвиваються, на міжнародних ринках значно зросла порівняно з розвиненими країнами. Їх частка на експортному ринку зросла в усіх галузях, зокрема в машинобудуванні, неметалічних копалинах та комунікаційному обладнанні.

Значна частина світової торгівлі була об'єднана навколо трьох регіонів: Північної Америки, Європи та Східної Азії. У 2018 році вартість міжнародних торговельних потоків зросла у всіх регіонах. Найбільший приріст обсягу торгівлі у 2018 році був зафіксований в Азії. Торговельні потоки зросли більш за все на Близькому Сході та в Африці.

Поодинокі на Сполучені Штати, Німеччину і Японію припадає близько чверті всієї світової торгівлі, причому ця перевага серйозно заперечується країнами, що розвиваються. Крім того, на країни G7 доводиться половина світової торгівлі, домінування якої триває понад 100 років. Зростаюча частка припадає на країни, що розвиваються Азії, причому на Китай припадає найзначніше зростання як в абсолютному, так і у відносному вираженні. Ці географічні та економічні зміни також відображаються в трансокеанській торгівлі, в якій транстихоокеанська торгівля зростає швидше, ніж трансатлантична торгівля [2].

Світовий ринок має яскраво виражену регіональну структуру. Промислові товари в основному експортує Північна і Центральна Америка, Європа, Південна, Східна та Південно-Східна Азія. Інші регіони спеціалізуються на експорті сировинних товарів окрім Бразилії, Південної Африки, Нігерії і деяких країн Північної Африки. Основні експортери палива розташовані уздовж північного узбережжя Південної Америки, в Середній і Північній Африці, а також в Західній і Центральній Азії. В Африці на сировинні товари припадає три чверті експорту товарів, в Америці – половина, а в країнах Азії та Океанії, що розвиваються - тільки чверть [3].

Провідне місце серед країн експортерів та імпортерів у світовій торгівлі товарами в 2018 році зайняли Китай, США та Німеччина (табл. 1). Перші три країни з рейтингу генерують більше імпорту, ніж наступні 7 разом (6036 млрд дол. США проти 4416 млрд дол. США). До рейтингу десяти найбільш залежних від імпорту країн і десяти найбільш залежних від експорту країн входять одні й ті самі 10 країн, відрізняється лише порядок розташування у списку.

Глобалізація супроводжується зростаючими потоками промислових товарів і збільшенням їх частки в міжнародній торгівлі (рис. 1).

За даними рисунку 1 найбільшу частку в світовій торгівлі склали такі продукти, як нафта, газ, вугілля, нафтопродукти, хімікати, машини, засоби зв'язку, автомобілі. Значно меншу частину складала продукція легкої промисловості, включаючи текстиль, одяг, шкіру. Сільськогосподарська продукція, до якої належать продукти харчування,

рослинні та тваринні продукти, а також олія та жири, тютюн та напої склала 10 % світової торгівлі [5].

Таблиця 1

Топ 10 експортерів та імпортерів торгівлі товарами, в 2018 році

Країна експортер	Обсяг експорту млрд дол. США	Країна імпортер	Обсяг імпорту млрд дол. США
Китай	2487	США	2614
США	1664	Китай	2136
Німеччина	1561	Німеччина	1286
Японія	738	Японія	749
Нідерланди	723	Великобританія	674
Республіка Корея	605	Франція	673
Франція	582	Нідерланди	646
Гонконг, Китай	569	Гонконг, Китай	628
Італія	547	Республіка Корея	535
Великобританія	486	Індія	511

Джерело: побудовано автором на основі [4]

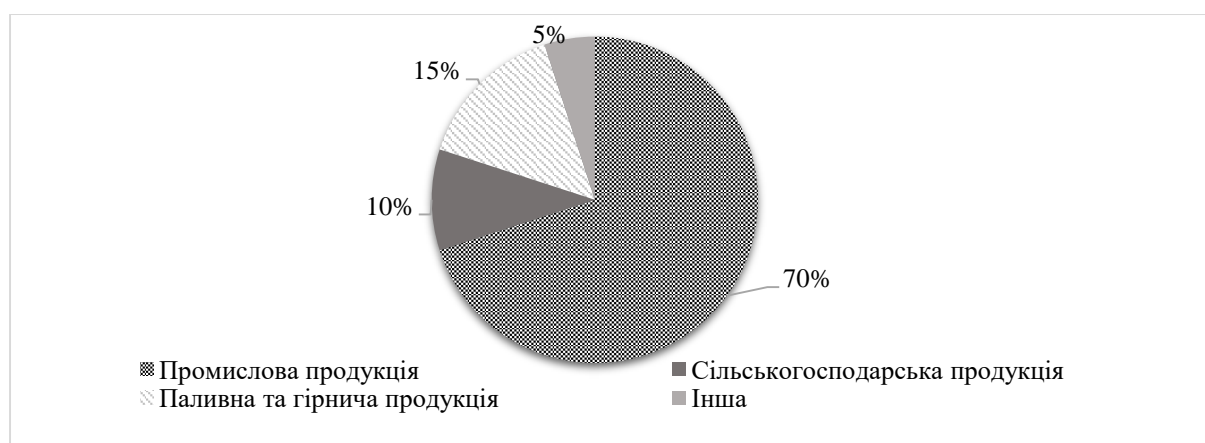

Рисунок 1. Експорт товарів за групами товарів, 2018 рік

Джерело: побудовано автором на основі [3]

Якщо розглянути динаміку країн лідерів промислових товарів (рис. 2) то безумовно Китай займає домінуючу позицію. Починаючи з 2004 року спостерігається стрімке нарощування обсягів промислового експорту Китаю. Це пов'язано в деякій мірі з запровадженням загального плану економічного розвитку Китаю з 2001 року, який складався з трьох етапів: «виконання зобов'язань перед СОТ та продовження лібералізації торгівлі» (2001–2005 рр.), «адаптація торговельної політики та трансформація моделі зростання» (2006–2008 рр.), а також «відновлення після глобальної фінансової кризи» (2008–дотепер) [7].

Однак починаючи з 2018 року промисловість Китаю зростає повільними темпами, це пов'язано з торговим конфліктом з США, а також з проблемами в інвестиційній та споживчій сфері.

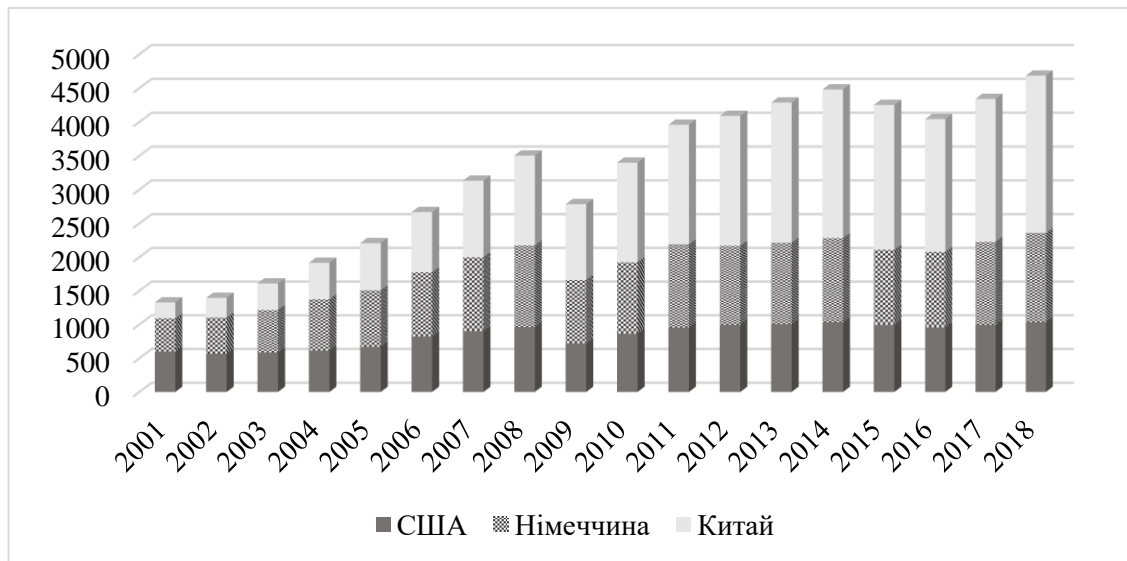

Рисунок 2. Динаміка країн лідерів з експорту промислових товарів за 2001–2018 (млрд дол. США)

Джерело: побудовано автором на основі [6]

Обсяг експорту КНР займає 1-е місце в світі, завдяки йому держава отримує 80% валютних доходів. 20 % валової продукції промисловості і сільського господарства збувається на зовнішньому ринку, номенклатура експортованих товарів налічує 50 тис. найменувань. КНР має торгово-економічні зв'язки з 182 країнами і районами світу, з 80 з них підписані міжурядові торговельні угоди і протоколи. Основними партнерами є Японія, Південна Корея, США, Німеччина та Австралія. Характерною рисою китайської економіки – залежність її від зовнішнього ринку.

США – найбільша економіка, від якої дуже багато залежить в світі і яка знаходиться в серйозній небезпеці з її 17,2 трильйонним боргом. США посідає друге місце серед країн по величині промислового виробництва. Експорт промислових товарів складається з комерційних літаків, промислових машин, напівпровідників, електричної техніки, телекомунікацій, медичного обладнання.

Промисловість США з 2004 року збільшується, проте у зв'язку з фінансово-економічною кризою (2008–2009 рр.) та змінами у світовій економіці (2015–2016 рр.) відбулось падіння експорту промислових товарів. Серед експорту переважають: споживчі товари і промислові ресурси і матеріали, автомашини і запчастини, їжа і напої, бензин і нафта, срібло і золото. Найбільші партнери це Канада, Мексика, Китай, Японія і Великобританія.

Прагнучи захистити американський ринок президент США Дональд Трамп з 2018 року веде торговельну війну проти Китаю, використовуючи різноманітні торговельні обмеження у вигляді мита та квот. Звинувачуючи Китай в тому, що він багато років займається промисловим шпигунством і крадіжкою американських передових технологій, а також заповнює дешевими товарами внутрішній ринок США. На початку торговельного протистояння уряд США підвищив імпортні мита на сонячні панелі та пральні машини до 30 %, далі були також запроваджені мита на алюміній до 10 % та сталь – 25 %.

Запровадивши торговельні обмеження США викликало аналогічну реакцію з боку Китаю, в результаті чого торговельне протистояння може вплинути на інші країни та регіони, та призвести до гальмування економічного зростання та підвищення цін.

Німеччина, сьогодні є найбільшою економікою Європи і однією з найбільших світу. Вона регулярно посідає третє місце в світі після Китаю і США серед найбільших країн-експортерів. Експортує Німеччина: автомобілі, хімікати, комп'ютери і електроніку, продовольство, текстиль, гуму та пластик. Серед найбільших партнерів є Франція, США, Нідерланди, Великобританія, Бельгія та Швейцарія.

З 2018 року на стан німецького експорту впливає обережність інвесторів у всьому світі, яка є наслідком торговельної війни між США і Китаєм, а також відсутність ясності щодо майбутнього виходу Великобританії з Євросоюзу.

Провідні експортні ринки Німеччини (США, Китай, Великобританія) у 2018 році можуть зазнати уповільнення. Це пов'язано з торговельною напругою, яка склалась. Аналітичний центр в Мюнхені повідомляє, якщо президент США Дональд Трамп все ж таки введе оподаткування на імпортовані європейські автомобілі, що може спричинити падіння німецького ВВП на 0,2 %.

Отже, ці країни надзвичайно залежні одна від одної у взаємному зростанні та процвітанні.

Аналіз динаміки світового імпорту за 2001–2018 роки проведемо на основі розрахунку: базисного та ланцюгового абсолютного приросту, базисного та ланцюгового темпу зростання та темп приросту, одного проценту приросту та середніх показників динаміки. Всі розраховані показники зведемо в табл. 2.

За отриманими даними протягом досліджуваного періоду можна зазначити, що:

- абсолютний приріст базисним методом починаючи з 2003–2008 рр. мав значний ріст показника, у 2009 році відбулось різке зниження показника – 6321,8 млрд дол. США. Незначне зниження показника також було протягом 2015–2016 рр., проте у 2017–2018 рр. ситуація покращилася (11499,0 та 13369,2 млрд дол. США відповідно);

- при ланцюговому підрахунку абсолютний приріст починаючи з 2003–2008 рр. мав найбільше зростання, але 2009 році та 2015–2016 рр. відбулось зниження показника, ситуація покращилась у 2017–2018 році і підвищення склало (1753,6 та 1870,2 млрд дол. США відповідно);

- темп зростання базисний протягом 2002–2017 рр. поступово зростав, у 2018 році мав найбільше зростання і склав 312,3%;

- темп зростання ланцюговий починаючи з 2002–2008 рр. спершу мав аналогічну тенденцію до базисного року, проте у 2008 та 2015–2016 рр. відбулося зниження показника, з 2017 показник почав збільшуватись і становив 110,9 %, або на 10,9 % більше в порівнянні з 2016 роком;

- абсолютне значення одного процента приросту протягом 2002–2018 рр. мало тенденцію до збільшення.

Узагальненою характеристикою ряду динаміки служить передусім середній рівень ряду. У наведеному прикладі про світовий імпорт товарів середній рівень ряду динаміки становить 14215,5 млрд дол. США. Крім середнього рівня ряду динаміки, розраховуються й інші середні показники:

- середній абсолютний приріст, який становить 786,4, тобто світовий імпорт товарів в період 2001–2018 рр. щорічно зростав у середньому на 786,4 млрд дол. США;

- середній темп росту становив 1,1, тобто світовий імпорт товарів в період 2001–2018 рр. щорічно зростав в середньому в 1 раз;

- середній темп приросту мав значення 0,1, тобто світовий імпорт товарів в період 2001–2018 рр., в середньому був незмінний.

Таблиця 2

Динаміка світового імпорту товарів, млрд дол. США

Роки	Імпорт на світовому ринку (млрд дол. США)	Абсолютний приріст (млрд дол. США)		Темпи зростання, %		Темпи приросту, %		Абсолютне значення 1% приросту (млрд дол. США)
		базис.	ланц.	базис.	ланц.	базис.	ланц.	
2001	6296,0							
2002	6600,8	304,8	304,8	104,8	104,8	4,8	4,8	63,0
2003	7701,1	1405,1	1100,3	122,3	116,7	22,3	16,7	66,0
2004	9392,6	3096,5	1691,4	149,2	122,0	49,2	22,0	77,0
2005	10609,1	4313,0	1216,5	168,5	113,0	68,5	13,0	93,9
2006	12260,6	5964,6	1651,6	194,7	115,6	94,7	15,6	106,1
2007	14097,1	7801,0	1836,4	223,9	115,0	123,9	15,0	122,6
2008	16337,6	10041,5	2240,5	259,5	115,9	159,5	15,9	141,0
2009	12617,8	6321,8	-3719,7	200,4	77,2	100,4	-22,8	163,4
2010	15317,5	9021,4	2699,6	243,3	121,4	143,3	21,4	126,2
2011	18333,2	12037,2	3015,7	291,2	119,7	191,2	19,7	153,2
2012	18499,0	12203,0	165,8	293,8	100,9	193,8	0,9	183,3
2013	18890,3	12594,3	391,3	300,0	102,1	200,0	2,1	185,0
2014	18900,1	12604,1	9,8	300,2	100,1	200,2	0,1	188,9
2015	16523,5	10227,5	-2376,6	262,4	87,4	162,4	-12,6	189,0
2016	16041,4	9745,4	-482,1	254,8	97,1	154,8	-2,9	165,2
2017	17795,0	11499,0	1753,6	282,6	110,9	182,6	10,9	160,4
2018	19665,3	13369,2	1870,2	312,3	110,5	212,3	10,5	178,0

Джерело: побудовано та розраховано на основі джерела [8]

Для порівняння відносної швидкості чи уповільнення динамічних рядів використовується аналітичний показник - коефіцієнт уповільнення (прискорення). Він розраховується як відношення двох сусідніх темпів зростання y_i та y_{i-1} , визначених ланцюговим способом:

$$K_{\text{упов}} = y_i / y_{i-1} \quad (1)$$

З метою порівняння періодів розвитку явища коефіцієнт уповільнення розраховується за формулою:

$$K_{\text{упов}} = \frac{n \sqrt[n]{y_n}}{\sqrt[n]{y_o}} \quad (2)$$

де, n – число рівнів ряду y_n – рівень ряду кінцевого періоду; y_o – рівень ряду базисного періоду

Аналізуючи наскільки уповільнились темпи глобального імпорту товарів порівнюючи періоди 2001–2013 рр. та 2013–2018 рр. то за отриманими підрахунками

коефіцієнт уповільнення становив 0,75, тобто в період 2010–2018 рр. темпи глобального імпорту уповільнились на 25 % порівняно з 2001–2010 рр.

Аналіз динаміки світового експорту за 2001–2018 роки розраховується аналогічно показникам імпорту товарів (табл. 3). Проаналізувавши табл. 3, можна сказати, що спостерігається нерівномірний розподіл у зміні обсягів експорту товарів.

Таблиця 3

Динаміка світового експорту товарів за 2001–2018 рр., млрд дол. США

Роки	Експорт на світовому ринку (млрд дол. США)	Абсолютний приріст (млрд дол. США)		Темпи зростання, %		Темпи приросту, %		Абсолютне значення 1% приросту (млрд дол. США)
		базис.	ланц.	базис.	ланц.	базис.	ланц.	
2001	6127,5							
2002	6424,4	296,9	296,9	104,8	104,8	4,8	4,8	61,3
2003	7486,2	1358,7	1061,8	122,2	116,5	22,2	16,5	64,2
2004	9100,0	2972,5	1613,8	148,5	121,6	48,5	21,6	74,9
2005	10340,9	4213,4	1240,9	168,8	113,6	68,8	13,6	91,0
2006	11956,3	5828,8	1615,4	195,1	115,6	95,1	15,6	103,4
2007	13832,3	7704,9	1876,1	225,7	115,7	125,7	15,7	119,6
2008	15969,6	9842,1	2137,3	260,6	115,5	160,6	15,5	138,3
2009	12346,7	6219,2	-3622,9	201,5	77,3	101,5	-22,7	159,7
2010	15095,5	8968,0	2748,8	246,4	122,3	146,4	22,3	123,5
2011	18104,0	11976,5	3008,5	295,5	119,9	195,5	19,9	151,0
2012	18395,8	12268,3	291,8	300,2	101,6	200,2	1,6	181,0
2013	18881,6	12754,1	485,8	308,1	102,6	208,1	2,6	184,0
2014	18879,0	12751,5	-2,6	308,1	100,0	208,1	0,0	188,8
2015	16399,8	10272,3	-2479,2	267,6	86,9	167,6	-13,1	188,8
2016	15881,9	9754,4	-517,9	259,2	96,8	159,2	-3,2	164,0
2017	17550,9	11423,4	1669,0	286,4	110,5	186,4	10,5	158,8
2018	19284,6	13157,1	1733,7	314,7	109,9	214,7	9,9	175,5

Джерело: побудовано та розраховано на основі джерела [8]

При базисному способі розрахунку абсолютного приросту протягом досліджуваного періоду починаючи з 2003–2008 рр. спостерігався ріст показника, у 2009 році відбулось різке зниження показника – 6219,2 млрд дол. США. Незначне зниження показника також було протягом 2015–2016 рр., проте у 2017–2018 рр. ситуація покращилася (11423,4 та 13157,1 млрд дол. США відповідно).

При ланцюговому розрахунку абсолютного приросту починаючи з 2003–2008 рр. показник мав найбільше зростання, але 2009 році та 2015–2016 рр. відбулось зниження показника, ситуація покращилась у 2017–2018 році і підвищення склало (1669,0 та 1733,7 млрд дол. США відповідно).

Найбільший темп зростання базисний був протягом 2002–2017 рр., у 2018 році мав найбільше зростання і склав 314,7 %.

Найбільший темп зростання ланцюговий починаючи з 2002–2008 рр. спершу мав аналогічну тенденцію до базисного року, проте у 2008 та 2015–2016 рр. відбулося

зниження показника, з 2018 показник почав збільшуватись і становив 110,9%, або на 10,9% більше в порівнянні з 2017 роком;

Абсолютне значення 1 % приросту протягом 2002–2018 рр. мало тенденцію до збільшення.

Середній рівень ряду динаміки світового експорту товарів становить 14003,1 млрд дол. США.

Середній абсолютний приріст, який становить 773,9, тобто світовий експорт товарів в період 2001–2018 рр. щорічно зростав у середньому на 773,9 млрд дол. США.

Середній темп росту становив 1,1, тобто світовий експорт товарів в період 2001–2018 рр. щорічно зростав в середньому в 1 раз.

Середній темп приросту мав значення 0,1, тобто світовий експорт товарів в період 2001–2018 рр., в середньому був незмінний.

Коефіцієнт уповільнення становив 0,75, тобто в період 2010–2018 рр. темпи глобального експорту уповільнились порівняно з 2001–2010 рр. на 25 %.

Аналізуючи динаміку зовнішньої торгівлі товарами світу за 2001–2018 рр. (рис. 3) можна сказати, що починаючи з 2001 року відбулось стрімке зростання темпів приросту, але під впливом фінансово-економічної кризи у 2008–2009 рр. відбулось падіння показника.

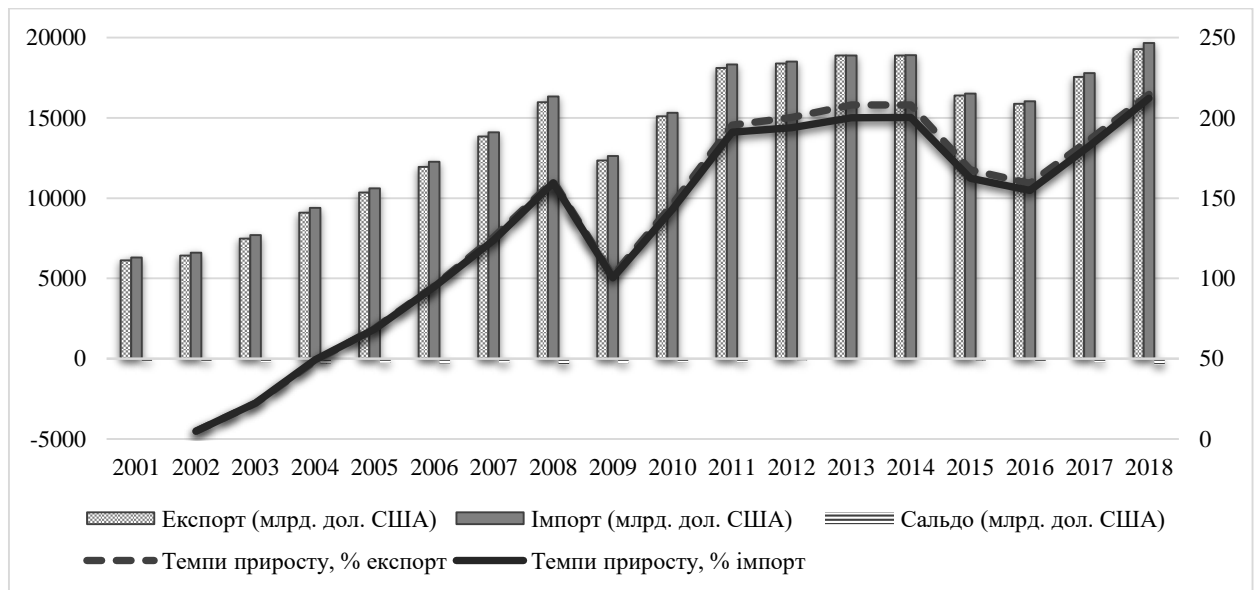

Рисунок 3. Зовнішня торгівля товарами світу у 2001–2018 рр.

Джерело: побудовано та розраховано на основі джерела [8]

Адже у період світової фінансово-економічної кризи 2008–2009 рр. і на початку періоду відновлення більшість країн – членів СОТ застосували протекціоністські заходи в рамках, передбачених угодами СОТ. Початок кризи 2008 р. можна вважати початком періоду поживлення політики торговельного протекціонізму, адже, згідно з даними СОТ, із 2978 торговельних обмежувальних заходів, уведених у дію членами СОТ з 2008 року [9].

Після кризовий період темпи приросту відновили своє повільне зростання, проте у 2015–2016 рр. відбувся спад показників за рахунок суттєвих змін у світовій економіці. У 2017–2018 рр. відновився ріст темпів приросту.

Висновки. Світова торгівля не має сталої тенденції після сильного відскоку від Великої рецесії, яка розпочалася в грудні 2007 року і продовжилася до вересня 2008 року, міжнародна торгівля зростала повільними темпами і значно погіршилась у 2015–2016 роках. Падіння торгівлі за 2015–2016 роки було обумовлене такими факторами, як падінням цін на товари, зміною динаміки процесу міжнародної інтеграції та загальним подорожчанням долара США, ослабленням процесу відновлення в Європі, уповільненням розвитку економіки Китаю. У 2016 році найбільший спад відбувся у виробничих та сільськогосподарських секторах. Відновлення зростання обсягу торгівлі почалось у 2017–2018 рр. Отже, домінуючу роль на скорочення обсягів світового імпорту та експорту товарів мали наступні тригери: інституційні фактори (деглобалізаційні, дезінтеграційні процеси); виробничі фактори (деіндустріалізація; дефрагментація ланцюгів створення доданої вартості та ланцюгів поставок); кон'юнктурні фактори (регіональні асиметрії економічного розвитку; цінові коливання; галузеві викривлення).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ішук Ю. А. Диверсифікація експорту аграрної продукції на глобальному ринку. Економіко-правова парадигма розвитку сучасного суспільства: IX Міжнародна науково-практична конференція (21 травня 2018 року) / відп. ред. І. В. Злобін, Т. В. Михайліна. Banská Bystrica, 2018. С. 7–9.
2. Адамик В. (2017). Лібералізація торгівлі чи протекціонізм: альтернативи для країн з проблемою бідності (Doctoral dissertation, Тернопіль, ТНЕУ).
3. UNCTAD URL : https://unctad.org/en/PublicationsLibrary/tdstat44_en.pdf.
4. WTO. URL : https://www.wto.org/english/res_e/statistics_e/wts2019_e/wts2019_e.pdf.
5. Key Statistics and Trends in International Trade 2018 - The Status of World Trade. URL : https://unctad.org/en/PublicationsLibrary/ditctab2019d2_en.pdf.
- 6 UNCTADSTAT. URL : <https://unctadstat.unctad.org/wds/TableViewer/tableView.aspx>.
7. Bin S. China's Trade Development Strategy and Trade Policy Reforms Overview and Prospect. Sheng Bin. Tianjin: The Institute of International Economics, 2015. URL :
8. Trade Map. URL : https://www.trademap.org/tradestat/Country_SelProduct_TS.aspx?nvpm=1||||TOTAL||2|1|1|1|2|1|2|1|1.
9. Trade Policy Review Body: Annual overview of developments in the international trading environment. URL: https://www.wto.org/english/news_e/news16_e/trdev_09dec16_e.htm.
10. Варламова М. Л. Основні тенденції діджиталізації у глобальному вимірі / М.Л. Варламова, Ю. О. Дем'янова // Галицький економічний вісник. — Т. : ТНТУ, 2020. — Том 63. — № 2. — С. 251–260 [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://elartu.tntu.edu.ua/handle/lib/32463>

REFERENCES

1. Ishchuk Y. A. Dyversyfikatsiia eksportu ahrarnoi produktsii na hlobalnomu rynku. Ekonomiko-pravova paradyhma rozvytku suchasnoho suspilstva: IKh Mizhnarodna naukovo-praktychna konferentsiia (21 travnia 2018 roku) / vidp. red. I. V. Zlobin, T. V. Mikhailina. Banská Bystrica, 2018. S. 7–9.
2. Adamyk V. (2017). Liberalizatsiia torhivli chy protektsionizm: alternatyvy dlia krain z problemoiu bidnosti (Doctoral dissertation, Ternopil, TNEU).
3. UNCTAD URL : https://unctad.org/en/PublicationsLibrary/tdstat44_en.pdf.
4. WTO. URL : https://www.wto.org/english/res_e/statistics_e/wts2019_e/wts2019_e.pdf.

5. Key Statistics and Trends in International Trade 2018 - The Status of World Trade. URL : https://unctad.org/en/PublicationsLibrary/ditctab2019d2_en.pdf.

6 UNCTADSTAT. URL : <https://unctadstat.unctad.org/wds/TableView/tableView.aspx>.

7. Bin S. China's Trade Development Strategy and Trade Policy Reforms Overview and Prospect. *Sheng Bin. Tianjin: The Institute of International Economics*, 2015. URL :

8. Trade Map. URL : https://www.trademap.org/tradestat/Country_SelProduct_TS.aspx?nvpm=1||||TOTAL||2|1|1|1|2|1|2|1|1.

9. Trade Policy Review Body: Annual overview of developments in the international trading environment. URL: https://www.wto.org/english/news_e/news16_e/trdev_09dec16_e.htm.

10. Varlamova M. L. Osnovni tendentsii didzhitalizatsii u hlobalnomu vymiri / M.L. Varlamova, Yu. O. Dem'ianova // *Halytskyi ekonomichnyi visnyk*. — Т. : TNTU, 2020. — Том 63. — № 2. — С. 251–260 [Elektronnyi resurs] Rezhym dostupu: <http://elartu.tntu.edu.ua/handle/lib/32463>

Ищук Ю.А.

ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ ГЛОБАЛЬНОГО РЫНКА ТОВАРОВ

В статье рассмотрены факторы, способствующие дальнейшему приросту и росту мировой торговли. Исследована региональная структура мирового рынка товаров. Освещены рейтинги десяти наиболее зависимых от импорта стран и десяти наиболее зависимых от экспорта стран. Выявлены группы товаров, которые составили наибольшую долю экспорта. Исследован экспорт промышленных товаров мировых стран лидеров. Проанализирована динамика мирового импорта и экспорта товаров. В частности, для определения закономерностей изменений развития во времени использовано ряды динамики, а также для сравнения относительной скорости или замедление динамических рядов применен аналитический показатель коэффициент замедления (ускорения). Определены основные триггеры, которые влияют на сокращение объемов мирового импорта и экспорта товаров.

Ключевые слова: мировой рынок товаров, экспорт, импорт, группы товаров, динамика внешней торговли товарами.

Ishchuk Y.A.

DEVELOPMENT TRENDS OF THE GLOBAL GOODS MARKET

The article considers the factors that will contribute to further growth and growth of world trade. The regional structure of the world market of goods is investigated. The ranking of the ten most import-dependent countries and the ten most export-dependent countries is highlighted. Groups of goods that accounted for the largest share of exports were identified. The export of industrial goods of the world's leading countries has been studied. The dynamics of world imports and exports of goods is analyzed. In particular, time series were used to determine the patterns of changes in development over time, and an analytical indicator of the deceleration coefficient (acceleration) was used to compare the relative speed or deceleration of time series. The main triggers that affect the reduction of world imports and exports of goods are identified.

Key words: world market of goods, export, import, groups of goods, dynamics of foreign trade in goods.